

Jan Krlín

Resumé

Korutanský plebiscit 1920

Článek o korutanském plebiscitu si neklade za cíl nějakým vyčerpávajícím způsobem pojednat o slovinské otázce v Korutanech do roku 1918. Jedná se o tematiku v českých zemích poměrně neznámou, dalo by se říci téměř „exotickou“. Pokusili jsme se proto nastínit situaci v Korutanech do roku 1918, složitost vztahů mezi Slovinci a Němci v této oblasti, společensko-politické postavení Slovinců, otázku obcovacího jazyka a vývoj Slovinců v Korutanech ve světle publikovaných statistik. Podrobně pojednáváme o situaci Slovinců v Korutanech za první světové války.

Je zmíněn vztah politických představitelů korutanských Slovinců k regionálním sekcím německo-rakouských politických stran v Korutanech i k jejich centrálám ve Vídni. Ukazujeme na vazbu otázky Korutan na slovinskou politiku dalších slovinských oblastí. Krátce jsem se pokusil nastínit situaci v Korutanech po Velké válce. Zároveň popisujeme přípravu plebiscitu, poukazujeme na propagační činnost obou stran, jeho průběh a analyzujeme výsledky hlasování. Jak je podrobně uvedeno v textu jihoslovanská strana původně, kromě některých skeptických hlasů počítala v plebiscitu s poměrně jasným vítězstvím. Vzhledem k národnostnímu složení obyvatelstva v zóně A, kde výrazně převažovali Slovinci, se očekávalo minimálně 60% hlasů pro Stát SHS. Výsledek referenda byl proto pro jihoslovanskou stranu překvapivým a trpkým zklamáním.

Situaci Slovinců v Korutanech po roce 1920 se již článek dále nezabývá. Od té doby zde došlo k několika dějinným zvratům (mj. anšlus Rakouska, druhá světová válka, vznik titovské Jugoslávie, studená válka, rozpad Jugoslávie a vznik nezávislého Slovinska). V současnosti jsou Slovinsko i Rakousko členy Evropské unie, což snad dává do budoucna možnost vyřešit otázku slovinské menšiny v Korutanech ku prospěchu všech zúčastněných stran.

Zusammenfassung

Die Volksabstimmung in Kärnten 1920

Der Artikel über die Volksabstimmung in Kärnten will keineswegs auf erschöpfender Weise die slowenische Frage in Kärnten im Jahre 1918 behandeln. Es geht um die in den böhmischen Ländern relativ unbekanntes Thematik, man kann sagen, fast „exotisch“. Der Autor versuchte deshalb die Situation in Kärnten bis zum Jahr 1918, die Kompliziertheit der Beziehungen zwischen den Slowenen und den Deutschen auf diesem Gebiet, die gesellschaftlich-politische Stellung der Slowenen, die Frage der Umgangssprache und die Entwicklung der Slowenen in Kärnten in Licht der publizierten Statistiken zu skizzieren. Er behandelt ausführlich die Lage der Slowenen in Kärnten in der Zeit des 1. Weltkrieges. Es ist hier auch die Beziehung der politischen Repräsentanten der Kärntner Slowenen zu den Regionalsektionen der deutschösterreichischen politischen Parteien in Kärnten und auch zu deren Zentralen in Wien erwähnt. Es wird auf die Bindung der Kärnten-Frage auf die slowenische Politik in den anderen slowenischen Gebieten gezeigt. Kurz wird die Situation in Kärnten nach dem Großen Krieg behandelt. Es wird gleichzeitig die Vorbereitung und der Verlauf der Volksabstimmung geschildert, auf die Propaganda der beiden Seiten hingewiesen und das Abstimmungsergebnis analysiert. Wie es im Text ausführlich zur Kenntnis gebracht wird, rechnete die slowenische Seite ursprünglich – außer einigen skeptischen Stimmen – in der Volksabstimmung mit relativ klarem Triumph. Unter Berücksichtigung der Nationalitäten-Zusammensetzung der Bevölkerung in der Zone A, wo die Slowenen markant überwogen, erwartete man mindestens 60 % Stimmen für den Serbisch-Kroatisch-Slowenischen Staat. Das Volksabstimmungsergebnis war deshalb für die südslawische Seite eine überraschende und bittere Enttäuschung.

Der Artikel widmet der Lage der Slowenen in Kärnten nach 1920 nicht mehr die Aufmerksamkeit. Seit dieser Zeit kam es hier zu einigen historischen Wendungen (u.a. Anschluss Österreichs, der 2. Weltkrieg, die Entstehung Titos Jugoslawien, der sog. Kalte Krieg, der Zerfall von Jugoslawien und die Entstehung des unabhängigen Slowenien). In Gegenwart sind Slowenien und Österreich Mitglieder der Europäischen Union, was vielleicht für Zukunft Möglichkeit bedeutet, die Frage der slowenischen Minorität in Kärnten zu Gunsten beider Seiten zu lösen.